

SOVIETSKY VPLYV V POLSKEJ ARMÁDE V ROKOCH 1945 – 1955

HENRYK JULIAN WCISŁO

WCISŁO, H. J.: Soviet Influence in the Polish Army in the Years 1945 – 1955 *Vojenská história*, 3, 1, 1999, pp 54 – 67 Bratislava.

The author analyses the development of the soviet influence in the Polish army in the years after the end of the WWII up to the year 1955. He states the initial stage of the influence within the WWII. At this time there was established the Polish division of Tadeusz Kościuszko at the Soviet union territory. He chronologically analyses the guideline no. 41 of the Red army chief-in-command, where there are determined the standards of the military service for generals and officers of the Red Army enlisted for the service to the Polish Army. The material also considers the number of the Soviet officers after the completion of the WWII in the years 1947 – 1949 up to 1956. There is mentioned the function assignment of the Soviet officers as well as the system of consultants. The considerable part of this material consists of the analysis of the soviet influence in the Polish Army.

Military History. Poland. 1945 – 1955

Sovietsky vplyv v Poľskej armáde sa začal už v máji 1943, t. j. od okamihu, keď vláda ZSSR svojím rozhodnutím vyhovelá žiadosti Zväzu poľských vlastencov v ZSSR, aby sa na území ZSSR utvorila Poľská divízia Tadeusza Kosciuszka s cieľom spoločného boja.

V súvislosti s tým, že viac ako 70-tisícová Poľská armáda (PA) pod velením generála Andersa opúšťala územie Sovietskeho zväzu, stáli novovytvárané (z iniciatívy ZPV) poľské vojenské jednotky pred problémom, ktorý nemohli vyriešiť len Poliaci. Samo formovanie jednotiek a ich doplňovanie nepredstavovalo veľké problémy, pretože mnoho poľských utečencov sa zdržiavalo na území ZSSR. Omnoho zložitejším problémom bolo poskytnúť vojakom potrebné preškolenie a viesť ich do boja. Poddôstojníci a dôstojníci totiž predstavovali len nepatrné percento predpísaných počtov. Preto sa v tejto situácii sovietska vláda následne po vyjadrení súhlasu s formovaním poľských vojenských jednotiek a poskytnutí potrebnej výzbroje a výstroja zaviazala odoslať inštruktorsko-veliteľské kádre z radov Poliakov, ktorí vykonávali činnú službu v Sovietskej armáde.

Priebeh služby sovietskych dôstojníkov v radoch Poľskej armády upravovali v období vojny dokumenty, z ktorých najdôležitejším bol rozkaz hlavného veliteľa PA č. 41 z 15. januára 1945 „O spôsobe vykonávania vojenskej služby generálmi a dôstojníkmi Červenej armády, odvelenými do Poľskej armády“.¹

Tento rozkaz nariad'oval:

„Na základe smerníc hlavného veliteľa Červenej armády stanovujú sa nasledujúce normy priebehu vojenskej služby generálov a dôstojníkov Červenej armády odvelených na výkon služby v Poľskej armáde.

1. Generálom a dôstojníkom Červenej armády, ktorí sa nachádzajú v Poľskej armáde, sa na základe princípu, že vykonávajú vojenskú službu v Červenej armáde, obdobie služby v Poľskej armáde zatráva do celkového priebehu služby.
2. Generáli a dôstojníci Červenej armády odvelení do Poľskej armády sú podriadení:
 - a) pri plnení bojových úloh a pri vykonávaní vnútornej služby – veleniu Poľskej armády;
 - b) v prípade porušenia vojenskej disciplíny sa zodpovedajú podľa predpisov Poľskej armády.
3. Generáli a dôstojníci Červenej armády, ktorí sú ako obyvatelia ZSSR na vojenskej službe v Poľskej armáde, nemusia skladať vojenskú prísahu predpísanú v Poľskej armáde. Priestupky voči vojenským povinnostiam treba klasifikovať ako porušenie prísahy v Červenej armáde.

¹CAW, III – 1/417, s. 52 – 53.

4. Generáli a dôstojníci Červenej armády odvelení na službu v Poľskej armáde podliehajú poľským vojenským súdom, s výnimkou trestov, za ktorý náleží trest smrti. V takých prípadoch generálov a dôstojníkov súdi Vojenský tribunál Červenej armády.
5. Generáli a dôstojníci odvelení do Poľskej armády, ktorých veliteľstvo Poľskej armády uznalo nevhodnými pre službu v Poľskej armáde, po prerokovaní s vojenskou radou príslušného velenia frontu a Hlavným personálnym vedením LKO sú odvelení do dispozície Hlavného personálneho vedenia Ľudového komisariátu obrany ZSSR.
6. Udeľovanie vojenských hodností dôstojníkom do podplukovníka vrátane Poľskej armády. Vojenská hodnosť plukovníka sa udeľuje na základe rozkazu Hlavného velenia PA, ale hodnosť generála na základe uznesenia Prezídia Štátnej národnej rady po tom, ak dostane súhlas na udelenie týchto hodností od LKO ZSSR.
7. Udeľovanie vyznamenaní a medailí ZSSR generálom a dôstojníkom Červenej armády odveleným do Poľskej armády sa uskutočňuje na návrh Hlavného velenia Poľskej armády takto:
 - a) Rozkazom rady vojenského velenia určitého frontu (v rámci príslušných kompetencií) v prípade, ak sú poľské útvary a jednotky z operačného hľadiska podriadené tomuto veleniu frontu.
 - b) Uznesením Prezídia Najvyššieho soviету ZSSR v prípadoch, ak poľské útvary a jednotky z operačného hľadiska podliehajú bezprostredne Hlavnému veleniu Poľskej armády. Poľské vyznamenania udeľuje generálom a dôstojníkom Hlavné velenie Poľskej armády.
8. Generáli a dôstojníci Červenej armády odvelení do Poľskej armády, ktorí neovládajú poľský jazyk, nosia rovnošatu a dištinkcie Červenej armády podľa ich hodnosti.
9. Generáli a dôstojníci, ktorých uznali ako neschopných vojenskej služby z dôvodu zlého zdravotného stavu, po odvelení z jednotiek alebo útvarov Poľskej armády do LKO ZSSR budú uvoľnení z vojenskej služby podľa miesta bydliska a dostanú dôchodkové zabezpečenie a dávky pre generálov a dôstojníkov podľa noriem Červenej armády.
10. Generáli a dôstojníci odvelení do Poľskej armády dostávajú vojenský plat podľa ich funkcií a noriem záväzných v Poľskej armáde, ktorý nesmie byť nižší ako plat, ktorý títo generáli a dôstojníci dostávali v ich poslednej funkcii v Červenej armáde (základný plat, gardový príplatok, percentá za výsluhu rokov, poľný príspevok – podľa nariadenia Štátneho výboru obrany (ŠVO) č. 6352 z 9. augusta 1944).
11. Výplata určitej časti platu generálov a dôstojníkov ich rodinám, ktoré bývajú v ZSSR, sa uskutočňuje peňažnými poukázkami Poľskej armády poštovým príkazom. Orgán, ktorý vykonáva túto operáciu, určí Ľudový komisariát obrany, Ľudový komisariát financií ZSSR po dohode s velením Poľskej armády.
12. Rodinám generálov a dôstojníkov odveleným do Poľskej armády, ktoré bývajú na území ZSSR, zo zaopatrovacieho hľadiska patrí výživné a materiálne dávky a všetky práva a úľavy (plat, prídavky atď.), ktoré patria rodinám generálov a dôstojníkov Červenej armády.

Podľa uvedeného sa nariaďuje:

1. Veliteľom armád, veliteľom jednotiek a útvarov prešľudovať a prerokovať s dôstojníkmi Červenej armády odvelenými do Poľskej armády uvedený rozkaz a začať s jeho vykonávaním.
2. Náčelníkovi personálneho oddelenia PA, náčelníkovi právnej služby PA, predsedovi Najvyššieho vojenského súdu a náčelníkovi ubytovacej služby PA vo vzťahu s uvedeným, spracovať príslušné smernice...“

Uvedený rozkaz podpísali – okrem hlavného veliteľa PA – jeho zástupca pre politicko-výchovnú činnosť brig. gen. Aleksander Zawadzki, náčelník Generálneho štábu PA div. gen. Korcyc a náčelník personálneho oddelenia plk. Krycki.

Z hľadiska citovaného rozkazu náčelník Hlavnej správy politicko-výchovnej činnosti plk. Wiktor Grosz dňa 21. februára 1945 vydal smernicu pre zástupcov veliteľov jednotiek pre politicko-výchovnú činnosť, v ktorej sa uvádza:²

„Rozkaz č. 41 hlavného veliteľstva, ktorý sme dostali, treba považovať za východiskový bod pri politicko-výchovnej práci s dôstojníkmi Červenej armády.

1. Podľa zámeru rozkazu, dôstojníci pre politicko-výchovnú činnosť sú povinní uskutočňovať politickú-výchovnú prácu medzi dôstojníkmi Červenej armády; zástupcovia jednotiek sú povinní starať sa o ich morálny stav, nálady, politické presvedčenie. V práci s dôstojníkmi Červenej armády treba venovať osobitnú pozornosť ich oboznámeniu sa s poľskými záležitosťami prostredníctvom referátov a pracovných porád.

2. Rozkaz č. 41 rozobrať na osobitných porádach dôstojníkov Červenej armády.

Obsah rozkazu je povinný predniesť veliteľ jednotky alebo jeden z vyšších štábných dôstojníkov. Po ňom vystúpi zástupca veliteľa jednotky pre politicko-výchovnú činnosť. Vo vystúpení treba zdôrazniť takéto momenty:

a) Rozkaz schválilo hlavné veliteľstvo Červenej armády.

b) Sovietsky ľud, maršal Stalin prišli pomôcť poľskému ľudu vybudovať jeho armádu tak, že mu poslali svojich najlepších dôstojníkov. Sovietsky ľud pozorne sleduje ich prácu a žiada od nich po návrate do Červenej armády správu o ich činnosti.

c) Poľský vojak s vďakou prijíma pomoc dôstojníkov Červenej armády. Chceli by sme čo najlepšie využiť ich bojové skúsenosti a skúsenosti z politicko-výchovnej práce.

Dôstojníci, ktorí k nám prišli z radov Červenej armády sú, ako aj ostatní, zodpovední za morálno-politický stav jednotky, a preto sú povinní pomáhať vojakom osvojiť si politicko-výchovné smernice.

3. Organizovať vystúpenia jednotlivých dôstojníkov Červenej armády, v rámci ktorých by hovorili o svojich skúsenostiach z práce, kritizovali svojich kolegov za nezodpovedné plnenie služobných povinností.

4. Priebeh porád, reakcie na rozkaz, charakteristické otázky a komentáre opísať v 10-dňovom hlásení...“

Počet sovietskych dôstojníkov slúžiacich v PA v období vojny bol veľký. Dňa 10. decembra 1944 bolo z celkového počtu 9861 dôstojníkov, ktorí obsadzovali základné funkcie v hlavnom veliteľstve PA, 1. a 2. armáde a ich jednotkách – 5247 sovietskych (53 percent).³

K 15. marcu 1945 bolo z celkového počtu 29 372 evidovaných dôstojníkov 15 492 dôstojníkov ČA (52,7 percenta), pritom v jednotkách Hlavného veliteľstva PA ich bolo 7113 (60,5 percenta), v 1. armáde PA 4147 (53,0 percent), v 2. armáde PA 4232 (43,4 percenta).

Bezprostredne po ukončení vojny malá časť sovietskych dôstojníkov opustila rady Poľskej armády. Len začiatok prác spojených s prechodom armády na mierové počty a príchod mladých dôstojníkov z dôstojníckych škôl umožnili odoslať väčšie skupiny sovietskych dôstojníkov do vlasti. Prvá povojnová demobilizácia bola zo strany sovietskej vlády náležite pripravená. Pred jej začiatkom náčelník sovietskej vojenskej misie odoslal na oddelenie odvodov a dopĺňovania PA inštrukcie týkajúce sa demobilizácie sovietskych vojakov, ktoré okrem iného pojednávali o spôsobe demobilizácie dôstojníkov.

K 1. augustu 1945 vrátane, do ZSSR bolo odoslaných 445 sovietskych dôstojníkov, ale to bol relatívne malý počet (pozri tabuľku). Ak celkový počet dôstojníkov Červenej armády vzrástol (v absolútnych číslach) z 15 492 k 15. marcu 1945 na 16 396 k 2. augustu 1945, tak vo vzťahu k celkovému počtu dôstojníkov sa percento sovietskych dôstojníkov znížilo z 52,7 na 40. Najväčšie percento sovietskych dôstojníkov bolo v letectve – 89,4.

²CAW, III – 1/218, s. 211.

³Situácia a kádrová politika v Poľskej ľudovej armáde v rokoch 1945 – 1947. Varšava 1965. Stredisko vedeckej dokumentácie VĽU, sign. IV/96/60, s. 240.

Počet dôstojníkov podľa údajov osobného oddelenia k 2. augustu 1945

Druhy vojsk a služieb	Spolu	Z toho		
		z PA	z ČA	ČA v %
Pechota	7725	6537	1118	14,4
Jazdeckto	662	643	19	2,9
Delostrelectvo	4 930	2 017	2 913	59,1
Tankové vojsko	2 743	1 592	1 151	42,0
Letectvo	2 247	450	3 797	89,4
Vojenské námorníctvo	167	148	19	11,4
Ženíjné vojsko	1 509	661	848	56,2
Spojovacie vojsko	1 762	737	1 025	58,2
Chemická služba	520	175	345	66,4
Železničná služba	26	15	11	42,3
Služba mat. zabezpeč.	5 788	3 114	2 674	46,2
Zdravotná služba	3 814	1 984	1 830	48,0
Právnická služba	288	258	30	10,4
Administratívna služba	1 298	1 109	189	14,6
Polit.-vých. oddelenie	4 165	4 037	128	3,1
Bezpečnostný zbor	1 215	986	229	18,9
Spolu	40 859	24 463	16 396	40,1

CAW, osobné oddelenie – 8, s. 149.

Podľa A. Sulka⁴ do konca roka 1945 bolo uvoľnených 6639 dôstojníkov, a zostalo ešte 8853 sovietskych dôstojníkov. 18. decembra osobné oddelenie Poľskej armády pripravilo podrobnú štatistickú analýzu o sovietskych dôstojníkoch, ktorí v nej slúžili k 1. decembru 1945. Ako vidieť z analýzy, počet sovietskych dôstojníkov v jednotlivých druhoch vojsk a služieb bol takýto:

Centrálne velenie a veliteľstvá	– 1 115 dôstojníkov
Jednotky pechoty	– 2 038 dôstojníkov
Jednotky jazdeckta	– 116 dôstojníkov

⁴Zv. I, kapitola VII, VHÚ – Varšava 1986, s. 545 – 600. Iné údaje uvádza NALEPA, E.: Sovietski dôstojníci v Poľskej armáde v rokoch 1945 – 1966. Varšava 1992.

Delostrelecké jednotky	– 968 dôstojníkov
Tankové jednotky	– 386 dôstojníkov
Jednotky vojenského námorníctva	– 45 dôstojníkov
Letecké jednotky	– 2 498 dôstojníkov
Ženíjné jednotky	– 252 dôstojníkov
Spojovacie jednotky	– 188 dôstojníkov
Chemické jednotky	– 11 dôstojníkov
Automobilové jednotky	– 145 dôstojníkov
Jednotky zdravotnej služby	– 521 dôstojníkov
Jednotky intendantúry	– 63 dôstojníkov
Jednotky veterinárnej služby	– 26 dôstojníkov
Jednotky politicko-výchovné	– 12 dôstojníkov
Pracovné jednotky	– 57 dôstojníkov
Pohraničné ochranné jednotky	– 309 dôstojníkov
Okresné doplnňovacie veliteľstvá	– 3 dôstojníci
Spolu	– 8853

Podľa vojenských hodností to bolo: generálov 41, plukovníkov 230, podplukovníkov 524, majorov 1171, kapitánov 1798, poručíkov 1872, podporučíkov 1971, poddôstojníkov 1246.

V období od 1. januára do 30. júla 1946 z Poľskej armády do Sovietskeho zväzu odišlo ďalších 4154 sovietskych dôstojníkov a od 1. októbra do konca roka ešte 642 dôstojníkov.

V rokoch 1945 – 1946 bolo odvelených do Sovietskej armády 12 500 dôstojníkov⁵.

V roku 1946 vo vedúcich funkciách PA pracovalo 717 sovietskych dôstojníkov a v rokoch 1947 – 1949 len 339 dôstojníkov, medzi nimi 30 generálov (pozri prílohy 1 – 6).

V roku 1947 v Armáde Poľskej republiky vykonávalo službu 3304 sovietskych dôstojníkov: 38 generálov, 156 plukovníkov, 321 podplukovníkov, 608 majorov, 835 kapitánov, 705 poručíkov, 541 podporučíkov a 100 poddôstojníkov. Po odvelení v tomto roku do Sovietskej armády 897 dôstojníkov, v Poľskej armáde zostalo 2407 sovietskych dôstojníkov, väčšinou to boli dôstojníci poľského pôvodu. Mnohí z nich v rokoch 1947 – 1956 prijali poľské občianstvo, pretože pokračovali ďalej slúžiť v poľských ozbrojených silách alebo po odchode z vojenskej služby odišli pracovať do národného hospodárstva a štátnej administratívy.

Jednoznačným dôkazom sovietskeho vplyvu v PA bolo udelenie hodnosti maršala Poľska a následné menovanie maršala ZSSR a maršala Poľska Konstantina Rokossovského (6. 11. 1949, niektoré zdroje uvádzajú 7. 11. 1949) za ministra národnej obrany (1949 – 1956).

V tomto období boli vedúce funkcie v PA obsadené takto:

Na generálnom štábe:

Odivízni generáli: B. Pigarewicz, J. Rotkiewicz, B. Pólturzycki;

Obrigádni generáli: W. Bensi, N. Kunderewicz, I. Zernakow, A. Pietrow, v politickom aparáte PA – brigádny generál Melenas; na veliteľstve pozemného vojska (v hlavnom oddelení bojovej prípravy) – armádny generál S. Poplawski, brigádny generál W. Jankowski, M. Chiliński (náčelník HOBP); v letectve – gen. druhu vojsk J. Turkiel (veliteľ leteectva); na veliteľstve RvaS: brigádny generál D. Diominow (náčelník hlavného oddelenia plánovania výzbroje a vojenskej techniky); v delostrelectve: divízny generál M. Michalkin (veliteľ delostrelectva PA), brigádny generál V. Czerniawski, E. Laszko, P. Monec; v tankových vojskách: divízny generál J. Suchow (veliteľ tankových vojsk), brigádny ge-

⁵V tomto období boli spracované údaje o počtoch padlých sovietskych dôstojníkov v radoch Poľskej armády. Od 1. októbra 1945 do 31. marca 1946 ich zahynulo 979. Z toho na fronte padlo 544, následkom zranenia zomrelo 95 a nezvestných bolo 151. Podľa hodností to boli: 2 generáli, 9 plukovníkov, 20 podplukovníkov, 58 majorov, 163 kapitánov, 204 poručíkov, 312 podporučíkov a 211 poddôstojníkov.

nerál D. Barinow a Tichonczuk (velitelia tankových zborov); v ženijných vojskách: generál druhu vojsk J. Bardziłowski (náčelník ženijných vojsk, neskôr náčelník generálneho štábu), brigádny generál W. Piliński (náčelník ženijného vojska); v spojovacích vojskách: brigádny generál R. Malinowski (náčelník spojovacích vojsk).

Na vojenských okruhoch vo vedúcich funkciách boli:

○ *divízi generáli:* W. Strażewski (veliteľ VO), B. Kieniewicz (veliteľ ZVB, veliteľ VO), V. Bewziuk (veliteľ VO, zástupca veliteľa VO pre delostrelectvo);

○ *obrigádni generáli:* F. Andrejewski, G. Łażko (zástupca veliteľa VO pre bojovú prípravu), A. Władyczański (zástupca veliteľa VO pre bojovú prípravu), S. Buszew (zástupca veliteľa VO pre bojovú prípravu), A. Miszczenko (zástupca veliteľa VO pre bojovú prípravu), P. Litwinienko (náčelník štábu VO), M. Potapow (náčelník štábu VO), Cyganow (zástupca náčelníka štábu VO pre obrnené vojská), S. Siwicki (zástupca náčelníka pre tankové vojská), E. Switelski (veliteľ 1. pech. zboru), V. Sienicki (veliteľ 2. pech. zboru).

Na rozdiel od prvých povojnových rokov nemala na prelome 40. a 50. rokov väčšina dôstojníkov Sovietskej armády odvelených dočasne slúžiť v Poľskej armáde blízky kontakt s Poľskom, ani s Poľskou armádou. Nemali ani poľský pôvod. O ich povolani do Poľskej armády rozhodol profesný aspekt. Charakteristickým prvkom bolo to, že zásadne neboli povolani do služby v Poľskej armáde tí dôstojníci, ktorí z nej boli prepustení.

Novým sovietskym dôstojníkom, ktorí boli v hlavných veliteľstvách a štábnych funkciách, nebola poskytnutá možnosť prispôbiť sa poľským podmienkam a tradíciám. Vykonávali svoje povinnosti, ale neangažovali sa v politickom, spoločenskom a kultúrnom živote krajiny tak, ako to robili sovietskymi dôstojníkmi, ktorí zostali v Poľskej armáde po vojne, osobitne tí, ktorí boli poľského pôvodu.

V súvislosti s výstavbou armády a prepustením väčšiny dôstojníkov bolo v rokoch 1949 – 1952 na základe žiadosti poľskej vlády do PA odvelených 269 generálov a dôstojníkov Sovietskej armády.

Okrem nich v Poľskej armáde slúžili ešte dôstojníci, ktorí sem prišli v predchádzajúcich rokoch: 16 generálov a 447 dôstojníkov. Spolu s tými, ktorí prišli v rokoch 1945 – 1952 k 18. 12. 1952, v Poľskej armáde slúžilo: 41 generálov a 666 sovietskych dôstojníkov (1,7 percenta dôstojníckych kádrov).

V roku 1953 bolo prijaté rozhodnutie, že generálov a dôstojníkov vo vedúcich funkciách v PA vystriedajú vojenský poradcovia-dôstojníci SA s vysokou odbornou kvalifikáciou. O tom bola v roku 1950 medzi vládou ZSSR a vládou PĽR uzatvorená dohoda. V júni 1953 vláda ZSSR dostala požiadavku na 303 dôstojníkov a súčasne dostalo velenie Sovietskej armády plán na odvelenie 658 sovietskych dôstojníkov nachádzajúcich sa na tabuľkových miestach z PA.

Prechod na systém poradcov sa plánoval uskutočniť v trojročnom období (1953 – 1955). Roku 1953 sa plánovalo prijať 93 poradcov a z tabuľkových miest malo odísť 167 dôstojníkov, na rok 1954 bolo požadovaných 127 poradcov a odvelených malo byť 278 dôstojníkov, roku 1955 to bolo 83 poradcov a 211 odvelených dôstojníkov. Spolu sa teda plánovalo prijať 303 poradcov a 656 dôstojníkov malo odísť.

Z tohto počtu bolo 269 poradcov pre PA a 34 pre MV (v tom pre ZVB a VOP).

K 1. januáru 1956 do PA prišlo 144 vojenských poradcov a z tabuľkových miest PA bolo odvelených do Sovietskej armády 445 sovietskych dôstojníkov (k 1. januáru 1955 zostalo 213 dôstojníkov). Podľa stavu k 31. decembru 1954 sovietski dôstojníci, ktorí zostali na tabuľkových miestach v PA, predstavovali 0,4 percenta dôstojníckych kádrov a vojenský poradcovia 0,3 percenta.

Počet sovietskych dôstojníkov, ktorí slúžili v PA (so stavom k 1. januáru) v percentách:

r. 1946 – 24, r. 1947 – 10, r. 1948 – 7,5, r. 1949 – 6,0, r. 1950 – 3,6, r. 1951 – 2,5, r. 1952 – 2,0, r. 1953 – 1,4, r. 1954 – 0,9, r. 1955 – 0,4, r. 1956 – 0,2, r. 1957 – 0,05 percenta.

Údaje z rokov 1946 – 1949 môžu byť podhodnotené, pretože nezahŕňujú dôstojníkov pre informačnú prácu, pre politickú prácu, pre právne otázky a oddelenia II⁶.

Vo februári 1955 bol vláde ZSSR predložený návrh, aby v roku 1956 a v rokoch nasledujúcich na tabuľkových miestach z PA zostalo 23 generálov a 67 dôstojníkov. Na tabuľkových miestach a vo funkcii poradcov malo zostať 184 sovietskych dôstojníkov.

Zreteľný sovietsky vplyv bol i vo vojenskom školstve. Osobitne na dvoch akadémiách: AGŠ a VTA.

V rokoch 1946 – 1956 štúdium na vojenských školách Ozbrojených síl Sovietskeho zväzu vo veliteľsko-štábnom a technickom odbore absolvovalo 461 dôstojníkov PA; vyšší zdokonaľovací kurz pre dôstojníkov (VZKD) 300 dôstojníkov. Spolu v tomto období sovietske akadémiie veliteľsko-štábného a technického smeru, ako aj rôzne kurzy absolvovalo 771 dôstojníkov PA.

Nekritické prenášanie sovietskych skúseností do teórie a praxe poľského vojenského školstva v prvej polovici 50. rokov bolo príčinou čiastočného odklonu od vlastných výsledkov, skúseností a tradícií vo vzdelaní a výchove dôstojníkov.

Obsadenie alebo kontrola všetkých vedúcich funkcií v armáde sovietskymi dôstojníkmi malo negatívny vplyv na vzťah armády a spoločnosti, ako aj na vzťahy vnútri samej armády. To bolo sprevádzané zmenami v poriadku vnútornej a posádkovej služby, v disciplinárnom poriadku, ktoré boli rovnako ako názvoslovie a povely, cudzie poľským tradíciám a zvykom. Nepriaznivo boli prijaté aj zmeny rovnošaty. Sovietski velitelia, ktorí nepoznali poľskú kultúru a stáročné tradície, nepripisovali týmto náladám veľký význam.

SOVIETSKY VPLYV V ZBROJÁRSKOM PRIEMYSLE

Oživenie zbrojárskeho priemyslu v roku 1945 nesporne nepatrilo k jednoduchým záležitosťiam a rátať sa s veľkými problémami a nedostatkami. K ťažkostiam možno zaradiť nedostatočný počet vyškolených kádrov, problémy v dodávkach výrobných zariadení a materiálov, nedostatočný rozvoj výskumných ústavov a konštruktérskych kancelárií, chýbajúca technická dokumentácia a chýbajúce odberateľské vzťahy, ktoré museli rozpracovať zložky jednotlivých druhov zbraní a služieb ministerstva národnej obrany.

O smere rozvoja poľského zbrojárskeho priemyslu bolo vopred rozhodnuté v okamihu určenia prvých vojenských odberateľov. V prvých rokoch mal priemysel vážne straty pre nevhodný výber riaditeľov, inžinierov a technikov, čo podmienilo vyčleňovanie adekvátnych prostriedkov na účely stredného a vysokého školstva.

Uvedené momenty sa prejavovali v priemysle zvlášť zreteľne. Z predvojnových technických a inžinierskych kádrov zostalo necelých 15 percent (iné pramene uvádzajú asi 10 percent)⁷.

Rýchly rozvoj zbrojárskeho priemyslu v rokoch 1951 – 1953 sa opierať o „pomoc“ Sovietskeho zväzu. Pri využívaní tejto pomoci sa došlo k mnohým chybám, ktoré vážnym spôsobom skomplikovali vedecko-výskumné a skúšobno-konštruktérske práce v oblasti výzbroje a vojenskej techniky.

Jednou z podstatných chýb, ku ktorej došlo, bol nesprávny vzťah k licenčnej technickej dokumentácii, čo v nemalej miere bolo príčinou obmedzovania tvorivého myslenia na vedecko-výskumných pracoviskách. Často kritický vzťah k vlastným projektom vojenskej techniky bol príčinou, že navrhované konštrukcie výzbroje neboli brané do úvahy v plánoch dodávok do ozbrojených síl⁸. Treba poznamenať, že v mnohých prípadoch príčinou takéhoto stavu bola jednoduchosť pri získavaní licenčnej dokumentácie. Na druhej strane treba zdôrazniť, že v nie-

⁶NALEPA, E.: Sovietski dôstojníci v Poľskej armáde v rokoch 1945 – 1968, č. I. Varšava 1992, s. 220.

⁷Centrálny vojenský archív (CVA). GŠ, sign. IV.501, 1/A, 1247.

⁸CVA, Ústredné inštitúcie MNO, Centrálny úrad plánovania, sign. 519/92/1550.

ktorých prípadoch slabá úroveň poľských technických poznatkov, chýbajúce technické a výrobné skúsenosti vyžadovali prísne dodržiavanie vymedzených licenčných podmienok.

Poľsko v období rýchlej výstavby zbrojárskeho priemyslu prežívalo vážne a rôznorodé ťažkosti týkajúce sa surovín, kádrov, nedostatku kvalifikovaných robotníkov a inžiniersko-technických kádrov. Pri hľadaní zdôvodnenia tohto stavu (čo sme už čiastočne uviedli), treba mať na zreteli roky technickej stagnácie počas hitlerovskej okupácie, čo sa odrazilo v oblasti technického myslenia. Nesmieme zabudnúť ani na deštrukciu poľského technického myslenia a likvidáciu mnohých jej predstaviteľov.

Prudké zhoršenie medzinárodnej situácie na prelome rokov 1950 – 1951 bolo príčinou toho, že obrana štátu sa stala prioritou. V noci z 24. na 25. júna 1950 sa začala vojna v Kórei. Bola to udalosť, ktorú onedlho začali považovať za jedno z najnebezpečnejších období studenej vojny medzi Východom a Západom. Na území Kórey nadobudla podobu horúcej. Tento vzdialený geografický konflikt získal charakter vojny, ktorá sa každým okamihom mohla stať treťou svetovou vojnou.

Poľsko, ktoré v tom čase začalo v rámci mierovej ekonomiky 6-ročný plán hospodárskeho rozvoja a výstavby základov socializmu, ako jedna z krajín socialistického bloku stálo tvárou v tvár bezprostrednej hrozbe zo strany „imperialistických“ štátov, a preto muselo mať na zreteli nedávno ukončenú druhú svetovú vojnu. V týchto podmienkach v rokoch 1951 – 1953 politická a vládna moc začala pod tlakom Sovietskeho zväzu orientovať hospodárstvo na vojenskú pohotovosť, zdôrazňujúc výstavbu armády a zbrojárskeho priemyslu.

Potvrdením narastajúcej vojenskej hrozby vo svete bol rast vojenských výdavkov po roku 1947, to zamená v období studenej vojny a vojny v Kórei. V roku 1948 svetové vojenské výdavky predstavovali 64,7 mld. USD, t. j. o 3 mld. dolárov viac ako v roku 1938. Roku 1949 výdavky dosiahli 67,9 mld. dolárov a v roku 1950 už 73,5 mld. Prudký vzrast vojenských výdavkov vo svete nastal v období kórejskej vojny v rokoch 1951 – 1953. V roku 1951 tieto výdavky predstavovali 107 mld. USD.

Tempo rastu vojenských výdavkov dosiahlo 17,5 percenta. Bolo to najväčšie tempo prírastku vojenských výdavkov v rokoch 1945 – 1975, pretože priemerné ročné tempo prírastku vo svete v spomínanom období predstavovalo 5,6 percenta. Ak by sme z tohto obdobia vylúčili roky 1951 – 1953, priemerné tempo by kleslo na úroveň 4,4 percenta⁹.

Aj výdavky na obranu v Poľsku v uvedenom období podstatne vzrástli. Roku 1951 boli 3,8 mld. zl. (vo vtedajších cenách to predstavovalo 7,4 percenta celkových výdavkov štátneho rozpočtu štátu). Roku 1952 rozpočtové výdavky na obranu prudko vzrástli a dosiahli 6,4 mld. zl. To predstavovalo už 10 percent zo štátneho rozpočtu. Výdavky na obranu zo štátneho rozpočtu boli (podľa M. Daniluka): v roku 1951 – 7,4 percenta, v roku 1952 – 10,4 percenta, v roku 1953 – 10,7 percenta, v roku 1954 – 9,3 percenta a v roku 1955 – 10,2 percenta zo sumy celkových rozpočtových výdavkov vo vtedajších cenách¹⁰.

Urýchlené vytvorenie hospodárstva vojenskej pohotovosti v Poľsku vyžadovalo zvoliť príslušné plánovacie metódy, pretože ciele, ktorých realizácia sa plánovala na roky 1951 – 1955, museli byť uskutočnené skôr.

Bol rozpracovaný 3-ročný plán urýchlenia výstavby zbrojárskeho priemyslu v rokoch 1951 – 1953. To sa prejavilo vo vyčlenení veľkých prostriedkov na uskutočnenie vytýčených programov, ako aj v urýchlení tempa výroby. Napríklad v programe výstavby tankov T-34-85 sa v prvom roku rátalo s výrobou 100 kusov, v druhom 600 kusov, t. j. šesťnásobne viac, v treťom 2000, t. j. dvadsaťnásobne viac. Skutočnosť bola omnoho skromnejšia (uznesenia Prezídia vlády PĽR – O smerniciach štátneho plánu zbrojárskeho priemyslu a technického zabezpečenia ozbrojených síl) napríklad pre rok 1952: „...Sú vyrobené prvé tanky T-34-85, do ktorých sú namontované najdôležitejšie súčasti poľskej výroby, ako trup, veža, prevody atď. Sú zmontované prvé tankové motory

⁹CVA, oddelenie výzbroje, IV.500.1/A, s. 57 – 69.

¹⁰DANILUK, M.: Súčasný vojenský výdavky. In: Mysl Wojskowa č. 8, roč. 1978.

W-2-34 s využitím okolo 90 percent súčiastok vlastnej výroby. Bol vyrobený prototyp palivového čerpadla, začala sa výroba malých sérií olejového čerpadla a súčiastok pre tank T-34-85...“

Podľa pôvodných predpokladov 6-ročného plánu náklady na zbrojársky priemysel boli úmerné, pretože neprekročili 55 mld. zl. v cenách z roku 1956. Veľmi rýchlo vzrástli od začiatku výstavby hospodárstva vojenskej pohotovosti.

V rokoch 1951 – 1953 výdavky vyrástli v porovnaní s plánovanými asi 3-krát (3,55). Predstavovalo to viac ako dve tretiny celkových výdavkov, určených na rozvoj obranného priemyslu (68,3 percenta).¹¹

Realizáciu plánov v skrátených termínoch sledovali splnomocnenci, ktorí sa zodpovedali ústredným, politickým a administratívnym orgánom za uskutočnenie jednotlivých úloh, najmä investičných. No v oblasti kvality výrobkov podobnú úlohu plnili vojenski splnomocnenci (zástupcovia vojenskej správy). Okrem toho v zbrojárskom priemysle pracovalo 116 sovietskych odborníkov (roku 1952). Za výstavbu zbrojárskeho priemyslu Poľsko zaplatilo obrovským odriekanim takmer vo všetkých oblastiach života. Rovnakú cenu zaplatili aj iné štáty, ktoré budovali obranný priemysel.

V Poľsku bolo budované predovšetkým hutníctvo a strojárstvo, ktoré boli základom zbrojárskej výroby. To viedlo k zaostávaniu v poľnohospodárstve, vo výrobe spotrebného tovaru, ako aj k veľkým obmedzeniam v oblasti kultúry.

Zmeny v nákladoch na zbrojársky priemysel v rokoch 1950 – 1955

	roky						súhrn
	1950	1951	1952	1953	1954	1955	
Podľa pôvodných predpokladov 6-ročného plánu v mld. zlotých z roku 1956	0,4	1,1	1,1	0,7	0,7	0,7	4,9
Vykonané v skutočnosti na v. priemysel v mld. zlotých	0,6	1,7	4,1	3,9	2,3	1,6	14,2
Rast vo vzťahu k 6-ročnému plánu v %	150,0	154,5	372,7	557,1	328,6	228,6	289,8

Pozri JEDLINSKI, B.: C. d.

Riadenie celého zbrojárskeho priemyslu socialistických krajín prevzal ZSSR a táto úloha ho do veľkej miery prerástla. Priemysel, ktorý mal pôsobiť ako konsolidovaný celok, v skutočnosti pracoval chaoticky, bez konkrétneho prispôsobenia skutočným požiadavkám. Bolo to zapríčinené okrem iného množstvom existujúcich rozhodovacích centier. Dodávky licencií a zastaraných technológií neoplyvnňovali rýchly rozvoj národného technického myslenia, vedeckovýskumných ústavov ani konštruktérskych kancelárií. Väčšinou sa vyrábala licenčná výzbroj a technika, ktorá zaostávala o jednu až dve generácie za sovietskou.

¹¹JEDLINSKI, B.: Programovanie rozvoja obranného priemyslu v podmienkach výstavby hospodárskej mobilizácie podľa poľských skúseností v rokoch 1950 – 1955. (Doktorská práca – v PDN VHÚ).

H. J. WCISLO: DER SOWJETISCHE EINFLUSS IN DER POLNISCHEN ARMEE IN JAHRE 1945 – 1955

Der Autor der Studie erörtert in Einführung die Genese des sowjetischen Einflusses in der Polnischen Armee. Er stellt den Anfang schon im Mai 1943 fest, d.h. im Zeitpunkt, wenn die Regierung der UdSSR sich entschieden hat, den Antrag des Verbandes der polnischen Patrioten in der UdSSR zu bewilligen und auf ihrem Gebiet eine polnische Division „Tadeusz Kósciusko“ einbilden zu lassen, die gegen den gemeinsamen Feind kämpfen würde.

Ein gleichzeitig wichtiger Moment in der Entwicklung dieses Einflusses war die Aufhebung des Befehls des Führers von der Polnischen Armee No. 41 vom 15. Jänner 1945 über die Durchführungsart der militärischen Wehrpflicht der Generale und Offiziere der Rote Armee, die zur Polnischen Armee versetzt wurden und aufgrund dieses wurden die Richtlinien für die Vertretenden Truppenführer für die politische Tätigkeit und Ausbildungsaktivität ausgearbeitet. Zum 15. März 1945 waren 15 492 Offiziere der Rote Armee aus den Gesamtzahl evidiert. Die Studie umfasst eine detaillierte statistische Analyse der sowjetischen Offiziere, die in der Polnischen Armee zum 1. Dezember 1945 tätig waren. Er fasst weiter zusammen, daß nur ein kleiner Teil der sowjetischen Offiziere die Reihe der Polnischen Armee verlassen hat. Erst der Anfang der Arbeiten verbundeten mit dem Übergang der Armee zur Friedenszahl und die Ankunft der jungen Offiziere aus der Militärakademie hat ermöglicht der größeren Teil der sowjetischen Offiziere nach Heimat zu schicken.

Der Autor weist auf die Zahl der sowjetischen Offiziere in der Polnischen Armee in Jahren 1947 – 1949, bis zum Jahre 1956 auf, als auch auf die konkrete Besetzung in dem Generalstab und in den militärischen Kreisen.

In den Jahren 1949 – 1952 im Zusammenhang mit dem Aufbau der Armee und Kündigung der Mehrheit der Offiziere, wurden die weiteren Generale und Offiziere aufgrund der Anforderungen der polnischen Regierung in die Polnischen Armee abkommandiert.

Im Jahre 1953 wurde die Entscheidung über den Wechsel der Generale und Offiziere den in den Führungsstellen der Polnischen Armee von den militärischen Beratern-Offizieren der sowjetischen Armee aufgewechselt werden.

Dieser System der Berater sollte sich dem Plan in Etapen im 3-jährigen Zeitraum verwirklichen. Besetzung, oder Kontrolle aller Führungspositionen in der Armee mit der sowjetischen Offiziere wurde mit den Änderungen in Ordnung des Inneren – und Besatzungsdienstes und in der Disziplinarordnung begleitet, die auch als die Befehle und Terminologie den polnischen Traditionen und Gewohnheiten fremd waren.

Der Uniformwechsel wurden auch nicht positiv aufgenommen. Der Autor hat sich auf dem sowjetischen Einfluss in der Industrie konzentriert.

Die schnelle Entwicklung der Rüstungsindustrie wurde durch die Hilfe der Sowjet Union unterstützt.

Aufgrund der Lizenzpolitik wurden schöpferische Fähigkeiten an den forschungswissenschaftlichen Stellen reduziert. Polen erlebte im Zeitraum des schnellen Aufbaues der Rüstungsindustrie erlebte verschiedene seriöse Schwierigkeiten, die mit den Rohstoffen, personellen Ressourcen, Mangel an der qualifizierten Fachmännern gebunden waren.

Der Autor beachtet den Aufwand für die Staatsverteidigung aus dem Staatshaushalt im gegebenen Zeitraum. Die Führung der ganzen Rüstungsindustrie der sozialistischen Staaten hat die UdSSR übernommen, diese Aufgabe hat sie aber nicht bewältigt. Die Industrie, die als ein koordiniertes Teil wirken sollte, hat in der Realität chaotisch gearbeitet, ohne sich den wirklichen Anforderungen ganze angepasst zu haben. Es wurde, außer anderem, durch eine Menge der existierenden Entscheidungszentren verurteilt. Die Lieferungen der Lizenzen und veralteten Technologien haben nicht die schnelle Entwicklung des nationalen technischen Denkens, der forschungswissenschaftlichen Instituten und der technischen Amter beinflußt.

Meistens wurde militärische Technik und Ausrüstung in Lizenz hergestellt, die eine oder zwei Generationen hinter den Sowjetischen zurückblieb.

Príloha 1

DÔSTOJNÍCI ČERVENEJ ARMÁDY, KTORÍ SLÚŽILI V POĽSKEJ ARMÁDE
A KTORÍ PRIŠLI UŽ S DÔSTOJNÍCKYMI HODNOSŤAMI

(Stav k 1. júlu 1946)

Názov	Spolu	gen.	plk.	pplk.	mjr.	kpt.	por.	ppor.	podd.
Pechota	402	21	55	83	103	93	41	4	2
Jazdeckto	11	1	-	2	2	1	5	-	-
Delostrelectvo	665	7	23	65	122	197	154	89	8
Tankové vojsko	98	2	11	23	21	23	16	2	-
Vojenské námorníctvo	9	-	3	1	1	4	-	-	-
Letectvo ¹	902	4	16	41	103	148	244	256	90
Ženijná služba	151	2	12	27	43	48	10	7	2
Spojovacia služba	292	1	10	28	51	90	78	33	1
Chemická služba	53	-	1	7	6	18	8	11	2
Služba mat. zabezpeč.	590	2	19	54	110	160	145	90	10
Zdravotná služba	288	2	4	17	49	54	68	82	12
Právna služba	19	-	9	8	2	-	-	-	-
Dôst. pre pol.-vých.	33	-	3	3	13	12	1	1	-
ZVB	464	2	24	38	111	122	106	60	1
Spolu	3 977	44	190	397	737	970	876	635	128

Príloha 2

ZLOŽKA „LETECTVO“ Z PRÍLOHY 1 V DRUHOCH VOJSK A SLUŽIEB

Názov	Spolu	gen.	plk.	pplk.	mjr.	kpt.	por.	ppor.	podd.
Štábni dôstojníci	153	1	9	16	28	34	32	23	10
Dôstojníci letci	249	2	2	8	24	27	68	87	31
Dôstojníci technici	306	-	1	7	31	43	95	95	32
Pechota	2	-	-	-	-	1	-	1	-
Spojenie	54	-	1	1	6	12	16	17	1
Inž.- stavebná služba	3	-	-	1	-	-	1	1	-
Automobilová služba	23	-	-	-	1	6	5	9	2
Intendanti	37	-	1	-	4	11	12	9	-
Zdravotná služba	48	-	1	1	-	9	12	12	13
Dôst. pre pol.-vých.	27	1	1	7	9	5	3	-	1
Spolu	902	4	16	41	103	148	244	256	90

¹V letectve sú uvedení dôstojníci všetkých druhov vojsk a služieb leteckých jednotiek. MALCZEWSKI, J.: Situa-
cia a kádrová politika Poľskej ľudovej armády v rokoch 1945 – 1947. Časť II (Prílohy), Varšava 1965, PDN VHÚ,
sign. IV/96/60, s. 107.

Príloha 3

POROVNANIE PODĽA NÁRODNOSTÍ V JEDNOTLIVÝCH DRUHOCH
VOJSK A SLUŽIEB

Názov	Spolu	Rusi	Ukrajinci	Bielorusi	Poliaci	Židia	Arméni	Tatári	Mordvini	Gruzínci	Iní
Pechota	402	118	78	51	150	4	-	1	-	-	-
Jazdeckvo11	4	1	1	5	-	-	-	-	-	-	-
Delostrelectvo	665	391	54	53	180	3	1	-	-	-	3
Tankové vojsko	98	50	22	10	15	-	-	-	-	-	1
Voj. námorníctvo	9	3	-	1	5	-	-	-	-	-	-
Letectvo	902	631	135	32	47	31	8	4	2	5	7
Ženíjná služba	151	69	18	14	46	2	-	1	-	-	1
Spojovacia služba	292	137	70	19	48	9	1	3	-	1	4
Chemická služba	53	20	13	2	16	-	-	-	-	-	2
Služba mat. zab.	590	268	87	32	178	9	2	2	3	-	9
Zdravotná služba	288	116	41	10	86	28	1	2	-	1	3
Právna služba	19	1	-	-	18	-	-	-	-	-	-
Dôst.na pol.-vých.	33	5	3	-	25	-	-	-	-	-	-
ZVB	464	223	75	38	114	5	1	1	-	1	4
Spolu	3 977	2 036	597	243	933	91	16	14	5	8	34

Príloha 4

OBČANIA ZSSR, KTORÍ SLUŽILI V POLSKEJ ARMÁDE A BOLI V NEJ
POVÝŠENÍ DO PRVEJ DÔSTOJNÍCKEJ HODNOSTI

(podľa stavu k 1. júlu 1946)

Tabuľka 1

Podľa vojenských hodností v jednotlivých druhoch vojsk a služieb

	spolu	plk.	pplk.	mjr.	kpt.	por.	ppor.	podd.
Pechota	45	-	-	-	4	11	20	10
Delostrelectvo	103	-	-	1	3	18	61	20
Tankové vojsko	15	-	-	1	-	4	10	-
Letectvo	36	-	-	-	-	-	1	35
Ženíjná služba	8	-	-	1	1	5	1	-
Spojovacia služba	71	-	-	-	2	10	42	17
Chemická služba	3	-	-	-	-	1	2	-
Služba mat. zabezpečenia	89	-	-	3	2	17	39	28
Zdravotná služba	142	-	-	3	9	17	45	68
Právna služba	5	-	-	3	-	1	1	-
Dôstojníci pre pol.-vých.	36	1	-	2	4	14	12	3
ZVB	72	-	-	1	9	18	29	15
Spolu	625	1	-	15	34	150	263	196

MALCZEWSKI, J.: C. d., s. 110.

Príloha 5

Tabuľka 2
Podľa národností v jednotlivých druhoch vojsk a služieb

	spolu	plk.	pplk.	mjr.	kpt.	por.	ppor.	podd.
Pechota	45	-	-	-	4	11	20	10
Delostrelectvo	103	-	-	1	3	18	61	20
Tankové vojsko	15	-	-	1	-	4	10	-
Letectvo	36	-	-	-	-	-	1	35
Ženíjná služba	8	-	-	1	1	5	1	-
Spojovacia služba	71	-	-	-	2	10	42	17
Chemická služba	3	-	-	-	-	1	2	-
Služba mat. zabezpečenia	89	-	-	3	2	17	39	28
Zdravotná služba	142	-	-	3	9	17	45	68
Právna služba	5	-	-	3	-	1	1	-
Dôstojníci pre pol.-vých.	36	1	-	2	4	14	12	3
ZVB	72	-	-	1	9	18	29	15
Spolu	625	1	-	15	34	150	263	196

Porovnanie počtov dôstojníkov ČA, čo slúžili v Poľskej armáde, sa vypracovalo na základe mených zoznamov dôstojníkov, ktorí prišli v marci a apríli a boli doplnení v máji 1946 prostredníctvom jednotiek a osobných oddelení veliteľstiev vojenských okruhov. Porovnanie podľa vojenských hodností bolo spracované na základe kartotéky 3. oddelenia osobného oddelenia PA s prihliadnutím na udelené hodnosti v marci – máji 1946. Pozri MALCZEWSKI, J.: C. d., s 111.

Príloha 6

**PREHĽAD DÔSTOJNÍKOV ČA ODVELENÝCH Z POLSKEJ ARMÁDY
DO PODRIADENOSTI MOS ZSSR**

K 31. júlu 1946

Druh vojska a služby	Odveľených			Spolu
	k 31. 12. 1945	od 1. 1. 1946 do 30. 6. 1946	za júl	
Pechota	688	245/1	20	953/1
Jazdeckto	27	6	1	34
Delostrelectvo	1932	567/5	20/1	2519/6
Tankové vojsko	1086	159/1	5	1250/1
Vojenské námorníctvo	-	7	2	9
Letectvo	1343	1077/13	49/1	2469/14
Spojovacie vojsko	561	243/1	21/2	825/3
Ženíjné vojsko	358	174	2	534
Chemická služba	175	72	-	247
Služba voj. komunikácií	26	16	-	42
Služba mat. zabezpeč.	1357	666/7	41/2	2064/9
Zdravotná služba	439	600/34	11/5	1050/39
Právna služba	1	3	-	134/1
Dôstojníci pre pol.-vých.	96	36/1	2	160
Šifrovacia služba	61	199	-	160
Spolu	8150	4070/63	174/11	12394/74
ZVB	-	38/2	18	56/2
Informácie	-	46	4	50
Celkový počet	8150	4154/65	196/11	12500/76

V počte 2469/14 je uvedených 147/3 štábných dôstojníkov, 1065/6 dôstojníkov letcov, 597/4 dôstojníkov tech. služby, 52 dôstojníkov pechoty, 157 dôstojníkov spojenia, 37 dôstojníkov stavebnej služby, 53 dôstojníkov automobilovej služby, 126 dôstojníkov služby mat. zabezpečenia, 111 dôstojníkov pre politickú výchovu, 24/1 dôstojníkov zdravotnej služby.

Z počtu 1050/39 dôstojníkov zdravotnej služby ich 60 bolo odveľených z leteckých jednotiek. (Menovateľ vyjadruje, koľko dôstojníkov ČA dostalo dôstojnícku hodnosť v Poľskej armáde.)
Pozri: MALCZEWSKI, J.: C. d., s. 112.